

Hanne Hvattum
Byrevegen 45 A
2640 VINSTRA

Trondheim, 29.11.2021

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/11764

Saksbehandler:
Marit Doseth

Vedtak i klagesak om oppføring av tilbygg på Byrsetra i Frydalen landskapsvernområde

Vi viser til klagen på Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak 26.08.2021. Klagesaken ble oversendt fra nasjonalparkstyret 07.10.2021.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sitt vedtak. Ny søknad om tilbygg i lengderetningen på eksisterende tilbygg avslås.

Kort om bakgrunnen for saken

Søknaden

Advokat Stein Ove S. Gordner søkte 05.05.2021 på vegne av Hanne Hvattum om tillatelse til å oppføre tilbygg på Byrsetra i Frydalen landskapsvernområde.

Søknaden er omfattende med mange referanser til tidligere behandling av søknader om tilbygg på denne setra, det vises derfor til søknaden i sin helhet.

Det søkes nå på nytt om utvidelse av eksisterende tilbygg i lengderetningen fra 2,35 meter til 3,90 meter. Taket på tidligere ulovlig oppført tilbygg ønskes beholdt som overbygg over inngangspartiet. Den tillatelsen som ble gitt i 2016 og som styret har bekreftet fortsatt gjelder, er ifølge søknaden byggeteknisk ikke god.

Behovet for tilbygget oppgis å være å øke antall sengeplasser, noe som ifølge søknaden tidligere er vektlagt ved innvilgelse av byggesøknader.

Nasjonalparkstyret sin behandling av søknaden

Dovre-Rondane nasjonalparkstyre behandlet saken 26. august 2021. Søknaden ble avslått, med den begrunnelse at tilbygget ikke er i tråd med forvaltningsplanen og lokal byggeskikk. Tilbygget vil virke uheldig inn på landskapets art og karakter.

Nasjonalparkstyret la til grunn at den nye søknaden var en mindre justering av tidligere omsøkt tilbygg som ble avslått i 2017. På nytt søkes det om en utvidelse i lengderetningen av eksisterende tilbygg hvor totallengden er marginalt mindre enn det som tidligere er omsøkt. Det vises til vedlagte plan- og fasadetegninger.

Styret fant det ikke nødvendig å innhente ny uttalelse fra kulturminnemyndigheten. Det ble vist til at det allerede forelå en uttalelse om tilbygg i lengderetning på denne setra.

Styret viser til at gradvise endringer av bebyggelsen vil kunne medføre at seterbebyggelsen som verneverdi blir svekket og vil kunne uthule vernet.

Begrunnelse for klagen

Nasjonalparkstyret sitt vedtak ble påklagd 26.08. 2021.

Innledningsvis ber du om at det gis oppsettende virkning for vedtatt frist for rivning av ulovlig oppført tilbygg og mulig tvangsmulkt. Anførsler som gjelder dette punktet er behørig omtalt, det vises til klagen i sin helhet på dette punkt.

Når det gjelder klage på avslaget på byggesaken, hevder du at dette og tidligere vedtak er motivert av utenforliggende hensyn hvor målet har vært å nekte det eneste egnede tilbygget.

Det ulovlige tilbygget fra 2017 ble oppført etter det som ble oppfattet som en klar muntlig tillatelse fra daværende nasjonalparkforvalter. Du mener det er urimelig at du skal lastes for at vedkommende gikk utover sine fullmakter. Nå kan imidlertid nasjonalparkstyret rette opp de feil som tidligere forvalter har begått ved å tillate en mellomløsning, eventuelt kan verneområdestyret dekke dine påløpte utgifter som på klagetidspunktet overstiger kr. 500 000.

Du mener også at du verken har fått innhentet og/eller lagt fram relevant informasjon og at forvaltningen heller ikke har kommentert dine anførsler. Det vises blant annet til at styret ved en anledning ikke utsatte behandlingen av din sak slik at all dokumentasjon kunne framlegges. Videre sies det at Miljødirektoratet ved sin klagebehandling bare tok stilling til pålegget om rivning og tvangsmulkt. Dette har medført en mistillit til vernemyndighetene som gjør at du ikke ønsker å inngå en skjøtselsavtale for dine eiendommer, samtykke til botaniske undersøkelser ol., med mindre avslaget på byggesøknaden 20.08.2021 omgjøres.

Det hevdes også at det er uriktig at tilbygg i vinkel ikke er i samsvar med tradisjonell byggeskikk. Hågåsetra, som ble oppført på 1600-tallet, har alltid hatt en vinkel som er lengre og bredere enn omsøkte tilbygg vil bli.

Andre tiltak som er gjort i seterlandskapet mener du har større negativ påvirkning på landskapet enn ditt eventuelle tilbygg. Dette er tiltak som hevdes å ha fått både tillatelse og økonomisk støtte. Inngjerdingen som er utført mellom Byrsetra og Skoesetra, samt sankekevea og gapahuken som er satt opp til bruk for Sødorp og Kvam Hestavlslag ved Øyasetra er slike tiltak. Disse tiltakene, samt tiltak tilsvarende det omsøkte i Grimsdalen, mener du viser at du er utsatt for usaklig forskjellsbehandling.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre sine vurderinger

Nasjonalparkstyret tok ikke stilling til om klagesaken ga grunnlag for å forlenge fristen i vedtak om rivning og tvangsmulkt, og overlot til Miljødirektoratet å eventuelt vurdere dette.

Det presiseres at det er vedtaket av 20.08.2021 og de anførsler som knytter seg til dette, som blir vurdert i den forberedende klagebehandlingen.

Styret viser til uttalelser gitt av kulturminnemyndighetene når det gjelder tradisjonell byggeskikk. Ifølge disse er en mer markert vinkelform på setra i strid med tradisjonell byggeskikk. Det er i samsvar med forvaltningsplanen at råd blir innhentet fra kulturminnemyndighetene i denne typen saker og i tråd med eksisterende praksis at disse rådene følges. Det ble ikke innhentet nye råd, da det allerede forelå uttalelser fra kulturminnemyndighetene.

Det vises til tidligere behandling av påstanden om usaklig forskjellsbehandling for påståtte like saker i Grimsdalen.

Når det gjelder gapahuken til hesteavlslaget så mener styret at tiltaket tilrettelegger for landbruket, ved at hesteavlslaget og beitebrukerne bruker utmarka i Frydalen på en måte som er positiv og viktig for kulturlandskapet. Den første søknaden om gapahuk ble imidlertid avslått, men senere ble det gitt tillatelse etter at omfanget var redusert og gapahuken var bedre tilpasset terrenget.

Sankekvea er muligens oppført før vernet ble vedtatt. Ved vurderingen av hvor forenelig sankekvea er med vernet, vil dens betydning for landbruket vil være betydning. Det samme gjelder dens plassering i landskapet.

Det oppførte gjerdet mellom Byrsetra og Skoesetra er midlertidig og er finansiert av tiltaksmidlene. Gjerdet er et skjøtselstiltak som skal øke andelen naturbeitemark mellom setervollene i Frydalen. Innhegningen kan også tas i bruk ved sanking og slipp i forbindelse med fedrift i Vulufjell.

Styret mener verken gapahuken, sankekvea eller gjerdet er tiltak som ikke kan sammenliknes med tilbygget Byrsetra og fant ikke dokumentasjon på usaklig forskjellsbehandling.

Om Byrsetra bare kan utvides på den måten som det ikke er gitt tillatelse til, syns nasjonalparkstyret det er vanskelig å ta stilling til.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Kort om sakens forhistorie

Det ble den 12. juli 2016 søkt om tillatelse til å oppføre et tilbygg på 3,6 m² på Byrsetra i Frydalen landskapsvernområde. Tilbygget skulle benyttes til et ekstra soverom og oppføres slik at det eksisterende tilbygget utvides i bredden, langs den gamle seterbygningen.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre ga den 30. september 2016 tillatelse til tilbygg som omsøkt.

I juni 2017 ble det på nytt søkt om tillatelse, men eksisterende tilbygg ønskes nå forlenget i lengderetning og ikke i bredden. Denne søknaden ble avslått, begrunnelsen var at en slik utbygging vil forsterke bygningens vinkelform. Avslaget var i samsvar med rådene fra fylkeskommunen og Gudbrandsdalsmusea. Avgjørelsen ble påklaget til Miljødirektoratet, som opprettholdt nasjonalparkstyret sitt vedtak.

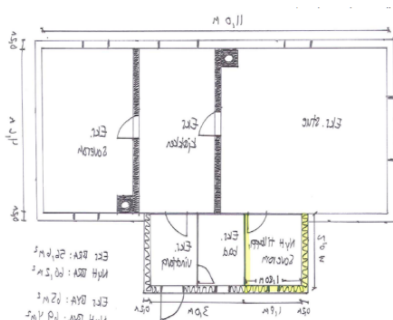
Nasjonalparkforvalter oppdaget på befaring i 2018 at det omsøkte tilbygget allerede var oppført, før endringssøknaden var behandlet av nasjonalparkstyret.

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre fattet i oktober 2019 vedtak om pålegg om retting av det ulovlig oppførte tilbygget og eventuell tvangsmulkt ved manglende gjennomføring. Frist for rivningen ble satt til den 15. november 2019. Dette vedtaket ble påklaget, styret vedtok utsatt iverksetting og sendte saken til Miljødirektoratet. Vi stadfestet nasjonalparkstyret sitt vedtak. Ny frist for gjennomføring av rettingen ble satt til 1. juni 2021.

Etter anmodning forlenget vi fristen for retting og tvangsmulkt til 1. september 2021. Senere anmodninger om forlenget frist, ble avslått av Miljødirektoratet, se våre vedtak 02.07.2021, 05.08.2021 og 22.09.2021.

Hva gjelder saken nå?

Det søkes på nytt om tillatelse til utvidelse av eksisterende tilbygg på Byrsetra i lengderetning.

Søknad 1 (12. juli 2016). Tilbygg markert med gult. Tillatelse ble gitt.

Søknad 2 (15. juni 2017). Tilbygg markert med rødt. Søknad ble avslått.

Søknad 3 (5. mai 2021). Tilbygg markert med rødt

Regelverk

Frydalen landskapsvernområde ble vernet ved kongelig resolusjon 24. oktober 2003. Vernet innebærer at området reguleres av forskrift om verneplan for Rondane, vedlegg 5, vern av Frydalen landskapsvernområde, Sel, Sør-Fron og Nord-Fron kommuner, Oppland (heretter omtalt som verneforskriften).

Formålet med vernet er:

- ta vare på et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap, der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart,
- ta vare på leveområder for villreinstammen i Rondane og et rikt dyre- og planteliv,
- ta vare på landskapsformene.

Allmennheten skal fortsatt ha anledning til naturopplevelse gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging.

Det er i utgangspunktet forbud mot oppføring av bygninger og anlegg i verneområdet, men forvaltningsmyndigheten kan gi dispensasjon fra forbudet for enkelte tiltak. Et tiltak det kan gi dispensasjon til er ombygginger og tilbygg av eksisterende bygninger i tråd med forvaltningsplan, se verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav d).

Dispensasjonsbestemmelsen viser til forvaltningsplan som omtaler bygninger på sidene 35-47.

På side 38 står det blant annet:

Utfordringene knyttet til ombygginger og tilbygg er at disse tiltakene kan endre landskapets karakter og dermed verneverdier. Utvidelser av bygningsmassen kan også føre til økt bruk og ferdsel inn i villreinens leveområde. Utfordringer knyttet til bebyggelse ligger spesielt i landskapsvernområdene, der bygningsmassen er størst.

På side 41, under kapittelet om bygninger står det i siste kulepunkt:

- *I tillegg til å følge retningslinjene i dette kapitlet vil forvaltningsmyndighetene samrå seg med kulturvernmyndighetene når det gjelder plassering og utforming i forbindelse med alle byggesaker som krever dispensasjon etter verneforskriften.*

Fylkesmannen i Oppland har gitt ut veilederen "Seterbygningene – verdier og utfordringer" (Raddum 2007) som blant annet gir råd om hvordan vedlikehold av og tilbygg på seterhus kan skje med utgangspunkt i tradisjonell byggeskikk, og med spesielt fokus på Grimsdalen. Det kan ved byggetillatelse stilles vilkår om mer detaljert utforming, i tråd med råd/retningslinjer i veilederen.

På side 43, under avsnittet om tilbygg og ombygninger, gis det en rekke retningslinjer. Blant annet heter det i fire av kulepunktene:

- *Ta hensyn til den strukturen og målestokken som er på setra/seterområdet eller som bygningen har fra tidligere. Tradisjonen med hensyn til plassering i terreng, form og materialbruk er viktig å videreføre, eksempel panel, takutstikk, tekking og farge. Terrenginngrep må minimaliseres.*
- *Tilbygg bør underordne seg eksisterende hus, enten ved å videreføre uttrykket eller gjennom å markere at det er nytt. For eksempel kan tilbygg til lafta hus gjerne være i bindingsverk, mens eksisterende hus er utgangspunkt for formen.*
- *Følg tradisjonen når det er behov for mer areal. Noen steder er det naturlig at lange smale seterhus forlenges. Utvidelse skal skje i lengderetningen. I andre områder er det tradisjon for å oppføre flere mindre, frittstående enheter framfor en stor. Det blir da en avveining mellom at tillatelse til nybygg vil behandles svært restriktivt med hensyn til bestemmelsene i forskriften, og hensynet til tradisjonell byggeskikk som kanskje tilsier at et nytt lite bygg ville være ønskelig ut fra bygningstradisjonen i området.*
- *Bygningens uttrykk bør primært beholdes. Det bør for eksempel unngås at seterhus eller andre verdifulle bygninger får preg av hytter ved at de oppgraderes til ny standard. Uteplass eller terrasse skal etableres på nivå med terrenget og skal ikke ha rekkverk.*

Vår vurdering

Det er nasjonalparkstyrets sitt siste vedtak, datert 20.08.2021, som blir vurdert i denne klagebehandlingen. I dette vedtaket avslo styret ny søknad om tilbygg på Byrsetra. Nasjonalparkstyrets tidligere vedtak om pålegg om rivning og tvangsmulkt ble stadfestet av oss

05.10.2020. Anmodning om utsatt frist ble først innvilget, senere anmodninger ble avslått. Saken om rivning og tvangsmulkt er avsluttet og klagens anførsler knyttet til dette vedtaket vil ikke bli behandlet her.

Det er anledning til å fremsette ny søknad om tilbygg, selv om tidligere søknad er avslått. Forvaltningen plikter å behandle den nye søknaden, med mindre det søkes om et tiltak som er identisk med det som forvaltningen tidligere har tatt stilling til.

Det er på nytt søkt om et tilbygg som innebærer at eksisterende tilbygg blir forlenget i lengderetningen. Ifølge vedlagte skisse vil det samlede tilbygget bli 3,90 meter (innvendige mål). Skisse vedlagt søknaden fra 2017 viste et tilbygg som til sammen ble 4,0 meter. Det nye søknaden er altså i liten grad endret fra tidligere søknad. Det vises til tidligere uttalelser fra fylkeskommunen og Gudbrandsdalsmusea. Begge etatene uttalte at en utbygging som fremhever eller forsterker bygningens vinkelform frarådes, siden seterbygningene tradisjonelt er avlange i formen. Et tilbygg som det omsøkte vil derfor fortsatt ikke harmonere med forvaltningsplanens retningslinjer og lokal byggeskikk. Også dette tilbygget vil stride mot verneformålet som blant annet er å ta vare et særpreget og vakkert natur- og kulturlandskap der seterlandskap med seterbebyggelse og setervoller, vegetasjon og kulturminner utgjør en vesentlig del av landskapets egenart.

Myndighetsmisbruk - usaklig forskjellsbehandling og utenforliggende hensyn

Vi har tidligere vurdert om det er grunnlag for å hevde usaklig forskjellsbehandling for påstått like saker i Grimsdalen. Utfallet i de tre sakene det vises til var alle i samsvar med kulturminnemyndighetens tilrådninger. For nærmere opplysninger og vurderinger av disse sakene, se vårt vedtak datert 05.10.2020. Vi fant at det ikke var grunnlag for å hevde usaklig forskjellsbehandling. Det foreligger ingen nye opplysninger som tilsier en annerledes vurdering nå.

De andre tiltakene som nevnes i klagen, inngjerdingen mellom Byrsetra og Skoesetra, sankekvea og gapahuken, er andre typer tiltak som har helt andre formål enn omsøkte tilbygg og blant annet av den grunn ikke er naturlig å sammenlikne. Vi finner derfor ikke at du er blitt usaklig forskjellsbehandlet.

Vi har heller ikke opplysninger eller indikasjoner på at utenforliggende hensyn er tiltak vekt ved behandling av dine saker.

Anførsler knyttet til tidligere behandling

Til din anførsel om at vi i vår behandling av klage på rettingsvedtaket, ikke behandlet merknader knyttet til avslaget på byggesøknaden, så er dette riktig. Klage på avslag på søknad om byggetillatelse ble behandlet av oss 28.01.2019. Dette vedtaket ble senere bragt inn for Sivilombudsmannen (nå Sivilombudet), som ikke fant grunn til å gå videre med saken. Saken var da avsluttet og søknaden var endelig avslått. I din klage på vedtak om rivning og tvangsmulkt, var det også anførsler knyttet til byggesaken. Da denne saken var endelig avgjort ble disse anførslene ikke behandlet, med unntak av nye påstander om usaklig forskjellsbehandling som vi vurderte som en anmodning om omgjøring av eget vedtak. Vi fant imidlertid ikke at det var grunnlag for å hevde at du var utsatt for usaklig forskjellsbehandling, og vårt vedtak ble ikke omgjort.

Det hevdes også du verken har fått innhentet og/eller lagt fram relevant informasjon, og at forvaltningen heller ikke har kommentert dine anførsler. Vi antar denne merknaden knytter seg til nasjonalparkstyrets forberedende klagebehandling på vedtak om rivning og tvangsmulkt. Styret fattet vedtak om retting av ulovlig tilbygg 11. oktober 2019. I klage på dette vedtaket 4. november ble opplyst at ytterligere opplysninger ville ettersendes. Styret satte frist for tilleggsopplysninger til 4. desember. Tilleggsopplysninger datert 29. november ble oversendt styret, med ønske om ytterligere forlengelse av fristen. Fristforlengelse ble ikke gitt da eventuelle nye opplysninger kunne forelegges klageinstansen som har adgang til å vektlegge disse i sin behandling. Styret bemerket også at allerede ettersendte opplysninger i det vesentlige var merknader til den avsluttede byggesøknaden. Vi hadde ingen innvendinger til styrets forberedende klagebehandling.

Til påstanden om at nasjonalparkforvalter hadde gitt en muntlig tillatelse til endringssøknaden, vises det til e-post datert 26. juni 2017. I denne e-posten orienterer nasjonalparkforvalter om at fylkeskommunens generelle anbefaling er at seterbygninger utvides i lengderetning. Videre ble opplyst at den ønskede endringen var å betrakte som en vesentlig endring som krevde ny saksbehandling og at nasjonalparkforvalter i sin innstilling vanligvis følger rådene fra fylkeskommunen.

Hvorvidt det finnes alternative utbyggingsmuligheter, har vi ikke grunnlag for å vurdere.

På bakgrunn av de momentene vi har vurdert overfor, avslås søknaden.

Klagerett

Vedtaket er endelig, og du kan ikke klage på vedtaket.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Fossum
seksjonsleder

Marit Doseth
seniorrådgiver

Tenk miljø - velg digital postkasse fra e-Boks eller Digipost på www.norge.no.

Kopi til:

Rondane-Dovre nasjonalparkstyre
Statsforvalteren i Innlandet
Advokat Stein Ove Salicath Gordner

Postboks 987 2626 LILLEHAMMER

